

Kulturformuleringsintervjuet (KFI), DSM-5, Pårørendeversjon

Et klinisk verktøy i personsentrert og kultursensitiv kommunikasjon

American Psychiatric Association (APA) tilbyr Kulturformuleringsintervjuet (KFI), Pårørendeversjon og supplerende moduler til anvendelse i forskning og klinisk virksomhet. Disse kan benytte i forskning og klinisk arbeid som hjelpemidler for å øke den kliniske forståelsen og bedre grunnlaget for kliniske vurderinger. Intervjuet bør ikke benyttes som eneste grunnlag for å stille en klinisk diagnose.

Tilleggsinformasjon finnes i kapittelet "Culture Formulation" i DSM-5TR (APA, 2022), seksjon III. APA oppfordrer klinikere og forskere til å gi tilbakemeldinger om nytteverdien av intervjuet her: psychiatry.org/psychiatrists/practice/dsm/feedback

Verktøy: Cultural Formulation Interview (CFI)—Informant Version

Rettigheter: Dette materialet kan reproduseres uten tillatelse fra APA av forskere og klinikere.

Rettighetshavere: American Psychiatric Association (APA).

Ved spørsmål om tillatelse til å benytte materialet utover det som er angitt ovenfor, vennligst kontakt APPI: American Psychiatric Association

© Forskningscenter for eksistensiell helse, Sykehuset Innlandet HF, 2025

Originalutgave (engelsk): American Psychiatric Association (APA)

Til norsk etter tillatelse fra American Psychiatric Association (APA)

Norsk utgave utgitt og distribuert av: Sykehuset Innlandet HF, Forskningscenter for eksistensiell helse

Tilpasset til norsk av Sigrid Helene Kjørven Haug (2025) basert på oversettelsen av KFI av Kirsti MacDonald Jareg (2015).

Translated and reprinted with permission from the Cultural Formulation Interview (Copyright © 2013). American Psychiatric Association. All Rights Reserved. Translation of text into the Norwegian language has not been verified for accuracy by the American Psychiatric Association.

Den norske utgaven kan reproduseres av forskere og klinikere, uten tillatelse fra APA eller Forskningscenter for eksistensiell helse.

Kontaktpersoner:

Sigrid Helene Kjørven Haug

(forsker, PhD, Forskningscenter for eksistensiell helse, Sykehuset Innlandet HF) e-post: sigrid.helene.k.haug@sykehuset-innlandet.no

Valerie DeMarinis

(professor, PhD, Forskningscenter for eksistensiell helse, Sykehuset Innlandet HF) e-post: valerie.demarinis@sykehuset-innlandet.no, valerie.demarinis@gmail.com

Kulturformuleringsintervjuet (KFI) -Pårørendeversjon

INTERVJUGUIDE

INSTRUKSJONER TIL INTERVJUER

I KURSIV

Følgende spørsmål har til hensikt å tydeliggjøre viktige sider av det kliniske problemet slik de framstår for pårørende. Dette inkluderer problemets betydning, muligheter til å få hjelp og forventninger til hjelpen som tilbys.

INTRODUKSJON FOR PERSONEN SOM SKAL INTERVJUES:

Jeg ønsker å forstå hvilke problemer som bringer ditt familiemedlem/venn hit, slik at jeg kan hjelpe denne personen på best mulig måte. Jeg ønsker å sette meg inn i dine/deres erfaringer og hva du tenker. Jeg kommer til å stille noen spørsmål om hva som skjer akkurat nå, og hvordan du og ditt familiemedlem/venn håndterer dette. Det er ingen riktige eller gale svar på disse spørsmålene.

FORHOLDET TIL PASIENTEN

Få frem pårørendes forhold til personen og/eller personens øvrige familie.

1. Hvordan vil du beskrive ditt/deres forhold til [PERSONEN ELLER TIL FAMILIEN]?

UTFORSK OM NØDVENDIG:

Hvor ofte treffer du [PERSONEN]?

KULTURELL PROBLEMBESKRIVELSE

Få tak i pårørendes syn på hovedproblemer og hovedbekymringer. Konsentrer deg om pårørendes måter å forstå ung problemer på.

Bruk ordet, uttrykket eller den korte beskrivelsen fra spørsmål 2 til å navngi problemet i spørsmålene som følger (for eksempel «konflikten med sønnen din»).

Spør hvordan pårørende presenterer problemet til andre i sitt sosiale nettverk.

Konsentrer deg om de sidene av problemet som er viktigst for pårørende.

2. Hva gjør at ditt familiemedlem/venn er innlagt her?

OM FORESATTE SIER LITE OM DETTE ELLER BARE NEVNER SYMPTOMER ELLER EN MEDISINSK DIAGNOSE, UTFORSK VIDERE:

Folk har ofte sin egen måte å forstå sine problemer på, som kan være like eller forskjellige fra den måten leger beskriver problemet på. Hvordan vil du beskrive problemet til [PERSONEN]?

3. Noen ganger bruker folk ulike måter å beskrive problemet sitt på overfor familie, venner eller andre i miljøet sitt. Hvordan ville du/dere ha beskrevet [PERSONENS] problem for dem?

4. Hva plager deg mest når det gjelder [PERSONENS] problem?

KULTURELLE OPPFATNINGER AV ÅRSAK, KONTEKST OG STØTTE

ÅRSAKER

Dette spørsmålet indikerer hvilken mening pårørende tilskriver tilstanden, som igjen kan være relevant for behandlingen.

Merk at pårørende kan navngi flere årsaker avhengig av hvilket aspekt ved problemet de snakker om.

Konsentrer deg om hva slags oppfatninger medlemmer av det sosiale nettverket til personen har. Disse kan sprike og skille seg fra pårørendes syn.

5. Hvorfor tror du dette skjer med [PERSONEN]? Hva tror du er årsakene til [PERSONENS] [PROBLEM]?

UTFORSK VIDERE HVIS NØDVENDIG:

Noen mennesker mener at problemet deres er et resultat av vonde ting som har skjedd i livet deres, problemer i relasjoner med andre, en fysisk sykdom, at det har en overnaturlig årsak eller diverse andre grunner.

6. Hva tror andre i [PERSONENS] nettverk, som familie, venner eller andre i miljøet, er årsaken til [PERSONENS] [PROBLEM]?

STRESSORER OG STØTTE

Få fram informasjon om hva slags kontekst personen lever i. Konsentrer deg om ressurser, sosial støtte og resiliens. Utforsk eventuelt annen type støtte (for eksempel fra medarbeidere eller ved deltakelse i religiøse eller livssynsbaserte sammenhenger).

Konsentrer deg om stressende forhold ved miljøet som personen lever i. Utforsk eventuelt relasjonelle problemer, samlivsproblemer, problemer på arbeidsplassen eller skolen eller diskriminering.

7. Finnes det noen former for støtte som gjør [PERSONENS] [PROBLEM] mindre, som støtte fra familie, venner eller andre?

8. Finnes det belastninger som forverrer [PERSONENS] [PROBLEM], som økonomiske problemer eller problemer med familien?

BETYDNINGEN AV KULTURELL IDENTITET

Be pårørende reflektere over de mest framtrepende sidene av personens kulturelle identitet. Bruk denne informasjonen til å formulere spørsmål 9–10. Få fram sider av identiteten som forbedrer eller forverrer problemet.

Utforsk etter behov (for eksempel klinisk forverring som følge av diskriminering grunnet migrasjonsstatus, folkeslag/etnisitet eller seksuell legning)

Utforsk etter behov (for eksempel migrasjonsrelaterte problemer, generasjonskonflikter eller konflikter knyttet til kjønnsroller)

Enkelte ganger kan sider av folks bakgrunn redusere eller forsterke [PROBLEMET.] Med bakgrunn eller identitet mener jeg for eksempel miljøene du tilhører, språkene du snakker, hvor du og familien kommer fra, ditt folkeslag eller etniske bakgrunn, ditt kjønn eller seksuelle legning, eller din tro, livssyn eller religion.

9. Hvilke sider ved [PERSONENS] bakgrunn eller identitet er viktigst for deg?

10. Er det forhold ved [PERSONENS] bakgrunn eller identitet som har noen betydning for [PROBLEMET]?

11. Er det sider ved [PERSONENS] bakgrunn eller identitet som skaper andre bekymringer eller problemer for vedkommende?

KULTURELLE FAKTORER SOM PÅVIRKER EGEN MESTRING OG TIDLIGERE HJELPSØKING

EGEN MESTRING

<i>Tydeliggjør hvordan personen mestrer problemet</i>	12. Folk har ulike måter å håndtere problemer på som [PROBLEMET]. Hva har [PERSONEN] gjort selv for å prøve å håndtere [PROBLEMET] sitt?
---	--

TIDLIGERE HJELPSØKING

<i>Få fram ulike muligheter til å få hjelp (for eksempel medisinsk behandling, psykisk helsehjelp, støttegrupper, rådgivning knyttet til arbeidsplassen, folkemedisin, religiøs eller åndelig veiledning, andre typer tradisjonell eller alternativ healing /behandling). Utforsk etter behov (for eksempel «Hva slags andre typer hjelp har personen fått?»).</i> <i>Tydeliggjør personens erfaring med og nytte av tidligere hjelp.</i>	13. Det er vanlig at folk søker hjelp fra mange ulike hold, for eksempel ulike typer leger, hjelpere eller healere. Hva slags behandling, hjelp, råd eller healing har [PERSONEN] oppsøkt for [PROBLEMET] tidligere? <i>UTFORSK VIDERE NYTTEN AV HJELPEN SOM BLE MOTTATT, HVIS DEN IKKE BESKRIVES:</i> Hvilke former for hjelp eller behandling var mest nyttige? Hvilke var ikke nyttige?
--	---

HINDRINGER

<i>Tydeliggjør betydningen sosiale hindringer har når det gjelder hjelpsøking, tilgang til helsetjenester og problemer knyttet til å forplikte seg til tidligere behandling. Utforsk detaljene rundt dette etter behov (for eksempel «Hva kom i veien for å få hjelp?»).</i>	14. Har noe hindret [PERSONEN] i å få den hjelpen som trengtes? <i>UTFORSK ETTER BEHOV:</i> For eksempel pengemangel, mobbing, utfordringer i familien eller tjenestetilbud som ikke forstår personens språk eller bakgrunn?
--	--

KULTURELLE FAKTORER SOM PÅVIRKER NÅVÆRENDE HJELPSØKING

FORVENTNINGER

<i>Tydeliggjør personens opplevde behov for og forventninger til hjelp, bredt definert. Utforsk videre hvis pårørende kun nevner én type hjelp (for eksempel «Hva slags andre typer hjelp kan være nyttige på det nåværende tidspunkt?»).</i>	La oss snakke om hjelpen som [PERSONEN] behøver. 15. Hva slags hjelp tror du/dere vil være mest nyttig for [PERSONEN] akkurat nå når det gjelder [PROBLEMET]?
<i>Konsentrer deg om hvilke synspunkter det sosiale nettverket har på hjelpsøking.</i>	16. Er det andre former for hjelp som familien, venner eller andre mener vil være nyttige for [PERSONEN] slik vedkommende har det nå?

PASIENT-BEHANDLER-RELASJON

<i>Få fram mulige bekymringer for rasistisk behandling, språkbarrierer eller kulturelle forskjeller knyttet til denne avdelingen eller klinikere som kan underminere velvilje, kommunikasjon eller levering av tjenester. Utforsk detaljene rundt dette etter behov (for eksempel «På hvilken måte?»).</i> <i>Ta opp mulige hindringer for behandling eller bekymringer knyttet til klinikken/avdelingen og pasient-behandler-relasjonen nevnt tidligere.</i>	Noen ganger kan leger og pasienter misforstå hverandre fordi vi kommer fra ulike bakgrunner eller har forskjellige forventninger. 17. Har du vært bekymret for dette, og er det noe vi kan gjøre for å gi [PERSONEN] den behandlingen vedkommende trenger?
---	---